

شیوه‌نامه هماهنگی و ارتقای توان اجرایی و عملیاتی دستگاه‌های کاشف در مقابله با قاچاق سازمان یافته کالا و ارز

در اجرای مواد ۳، ۳۸ و ۳۹ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بند ۷ مصوبات جلسه ۱۳۳ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز ابلاغی به شماره ۰۴۰۸۹/۰۰/ص مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۸ و بند ۵ دستورالعمل ۹ بندی پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز ابلاغی رییس جمهور محترم به شماره ۱۵۱۷۴۸ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲۷، به منظور سیاست گذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت در حوزه مبارزه با قاچاق کالا و ارز سازمان یافته به پیشنهاد دستگاه‌های کاشف و با همکاری ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز «شیوه‌نامه هماهنگی و ارتقای توان اجرایی و عملیاتی دستگاه‌های کاشف در مقابله با قاچاق سازمان یافته کالا و ارز» بمنظور تسریع در روند شناسایی گروه‌ها و فرآیندهای ارتکاب قاچاق سازمان یافته در سطح کشور و کاهش سطح ارتکاب قاچاق سازمان یافته در کشور و از بین بردن آثار و تبعات سوء آنها و افزایش هماهنگی و ارتقاء سطح هم‌افزایی میان دستگاه‌های عضو در زمینه مقابله با گروه‌های سازمان یافته قاچاق کالا و ارز و افزایش سطح دقت دستگاه‌های عضو در تشکیل پرونده‌های قاچاق سازمان یافته با رویکرد مدیریت مؤثر منابع و زمان در ۲۳ ماده و ۶ تبصره در جلسه ۱۳۴ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز به شرح زیر تصویب شد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- عبارات موجود در این شیوه‌نامه در معانی مشروح زیر به کار می‌رود:

الف- قانون: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن

ب- ستاد: ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضوع ماده ۳ قانون

پ- قاچاق سازمان یافته: مطابق تعریف مقرر در بند «س» ماده ۱ قانون: «جرمی است که با برنامه‌ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از سه نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق، تشکیل یا پس از تشکیل، هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده‌است صورت می‌گیرد»

ت- کمیته ملی: کمیته ملی مبارزه با قاچاق کالا و ارز سازمان یافته متشکل از نمایندگان ستاد، قوه قضائیه، وزارت اطلاعات، فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان تعزیرات حکومتی بعنوان اعضای ثابت و حسب مورد نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط یا تخصصی برای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت بر امور اجرایی، پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز در حوزه کشف و پیگیری موضوعات مرتبط با تشکیل و فرآیند تحقیق و رسیدگی و اجرای احکام پرونده‌های قاچاق سازمان یافته به ریاست ستاد است.

ث- کمیته استانی: کمیته مبارزه با قاچاق کالا و ارز در استان‌های مصوب کمیته ملی به ریاست استاندار و متشکل از دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان به عنوان دبیر کمیته استانی، دادستان مرکز استان، مدیرکل اطلاعات استان، فرمانده انتظامی استان، فرمانده سازمان اطلاعات سپاه استان، مدیرکل تعزیرات حکومتی استان و حسب مورد رؤسای دستگاه‌های ذربط و تخصصی برای رصد و نظارت بر امور اجرایی، پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز در حوزه تشکیل و فرآیند تحقیق و رسیدگی به پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته استان تشکیل می‌شود.

ج- مجموعه راهنمای اقدامات و دستورات مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته: مجموعه‌ای مشتمل بر فرم‌های متحدالشکل جهت اقدامات، دستورات و اطلاعات مورد نیاز احتمالی است که به پیشنهاد اعضا و تصویب کمیته ملی به منظور ارتقای سطح دقت و سرعت کشف کالا و ارز قاچاق، شناسایی متهمین و اموال و دارایی آنها و انجام تحقیقات مقدماتی ایجاد و به منظور انسجام و نظام‌مندی فعالیت دستگاه‌های عضو کمیته ملی و استانی در مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته متناسب با هر پرونده بمنظور ارائه به مراجع صالح رسیدگی مورد استفاده دستگاه‌های ضابط و کاشف قرار خواهد گرفت. لزوم استفاده از مجموعه راهنمای اقدامات و دستورات مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته نافی وظایف و اختیارات قانونی هر یک از دستگاه‌ها در فعالیت مطابق با تکالیف و اختیارات مقرر قانونی نیست.

تبصره - دستگاه‌های تخصصی از قبیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نفت، سازمان ملی استاندارد و گمرک جمهوری اسلامی ایران به تشخیص رییس کمیته ملی یا استانی موظف به شرکت و همکاری در جلسات کمیته‌ها می‌باشند.

فصل دوم: مقررات عمومی

ماده ۲- وظایف و اختیارات کمیته‌های ملی و استانی در چارچوب اهداف فوق به شرح زیر می‌باشد:

الف - ایجاد وحدت رویه میان ضابطین و سایر دستگاه‌های کاشف در فرآیند کشف، تحویل، تعقیب و تحقیق پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته؛

ب- تهیه پیش‌نویس سیاست‌ها و راهبردهای مؤثر در مقابله با شبکه‌ها و گروه‌های سازمان‌یافته قاچاق کالا و ارز جهت تصویب در ستاد

پ- همکاری و هماهنگی میان دستگاه‌های عضو کمیته به منظور اقدام مؤثر در پرونده‌های خاص قاچاق سازمان‌یافته؛

ت- پایش و رصد نظام‌مند و مستمر آسیب‌ها، توانمندی‌های ضابطین و سایر دستگاه‌های کاشف در زمینه مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته؛

ث- تهیه و تدارک محتوای آموزشی و آموزش به دستگاه‌های عضو کمیته جهت ارتقاء دانش ضابطین و مأمورین سایر دستگاه‌های کاشف؛

ج- تهیه و به‌روز رسانی مجموعه راهنمای اقدامات و دستورات مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته جهت تشکیل پرونده و اثبات قاچاق سازمان‌یافته.

ماده ۳- هر یک از دستگاه‌های عضو کمیته در چارچوب قوانین و مقررات می‌توانند در راستای شناسایی کالا و ارزش قاجاق، سرگروه‌های اصلی قاجاق، سایر متهمین و روابط میان آن‌ها و شناسایی اموال و دارایی متهمین، تعامل لازم را با سایر دستگاه‌های عضو کمیته برقرار نمایند.

ماده ۴- دستگاه‌های تخصصی عضو کمیته‌های ملی و استانی موضوع تبصره ماده ۱ حسب مورد موظفند در خصوص ریشه‌یابی و شناسایی منشأ قاجاق سازمان یافته اقدامات متناسب با فرآیند کشف، تعقیب و رسیدگی را انجام دهند.

ماده ۵- جلسات کمیته‌های ملی و استانی حداقل هر دو ماه یکبار با حضور اکثریت اعضا در محل ستاد یا کمیسیون مبارزه با قاجاق کالا و ارزش استان مربوط تشکیل می‌گردد. در موارد لزوم به پیشنهاد اعضای کمیته و تشخیص رییس کمیته، جلسات به صورت فوق‌العاده و خارج از نوبت مقرر تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- دستگاه‌های عضو ثابت کمیته ملی و استانی و حسب مورد سایر دستگاه‌های مدعو در چارچوب قوانین و مقررات موظف به همکاری در اجرای مصوبات کمیته هستند.

ماده ۶- دبیران کمیته‌های استانی مکلفند گزارش فعالیت‌ها و تصمیمات کمیته مربوطه را هر سه ماه یکبار جهت طرح و بررسی در کمیته ملی به دبیرخانه کمیته ملی ارسال نمایند.

ماده ۷- دستگاه‌های عضو کمیته ملی مکلفند جهت اجرای وظایف مرتبط در این شیوه‌نامه و بمنظور تقویت انگیزه نیروهای اقدام‌کننده، نسبت به پیش‌بینی و اخذ اعتبار مورد نیاز در بودجه سالانه دستگاه متبوع اقدام نمایند و گزارش هزینه کرد اعتبار مذکور را بصورت سالانه به کمیته ملی ارائه نمایند.

ماده ۸- سازمان برنامه و بودجه مکلف است بر اساس برآورد نیاز دستگاه‌های عضو کمیته ملی، اعتبار مورد نیاز سالانه برای ارتقای توان اجرایی و عملیاتی، حمایت قضایی، امکانات زیرساختی و تجهیزات مورد نیاز دستگاه‌های متکفل مبارزه با قاجاق سازمان یافته کالا و ارزش را بی‌بینی و بمنظور توزیع و نظارت بر حسن اجرا در محل مبارزه با قاجاق سازمان یافته در اختیار کمیته ملی قرار دهد و دستگاه‌های دریافت‌کننده اعتبار مکلفند گزارش هزینه کرد اعتبار دریافتی را سالانه به کمیته ملی ارائه دهند.

ماده ۹- دستگاه‌های عضو کمیته ملی مکلفند تا یکسال پس از ابلاغ این شیوه‌نامه جهت اجرای وظایف مرتبط نسبت به پیش‌بینی واحد مبارزه با قاجاق سازمان یافته در ساختار سازمانی دستگاه متبوع اقدام نمایند.

ماده ۱۰- مقررات این شیوه‌نامه نسبت به سایر جرائم و تخلفات سازمان یافته موضوع قانون مبارزه با قاجاق کالا و ارزش نیز جاری خواهد بود.

ماده ۱۱- هرگونه اطلاع‌رسانی و انعکاس خبری در خصوص پرونده‌های قاجاق سازمان یافته از سوی دستگاه‌های عضو کمیته پس از هماهنگی با کمیته ملی صورت می‌پذیرد.

فصل سوم: کشف جرم

ماده ۱۲- ضابطين و كاشفين بايد به منظور ارتقاء اثبات پذيری قاچاق سازمان یافته در فرآیند كشف، تعقیب، تحقیق و رسیدگی به پرونده های قاچاق، هر گونه قرینه و ادله ای را که بر «مداخله سه نفر یا بیشتر»، «برنامه ریزی»، «هدایت گروهی»، «تقسیم کار» و «انسجام نسبی گروهی» دلالت دارد جمع آوری نمایند.

تبصره ۱- در مرحله تشکیل پرونده تحت عنوان قاچاق سازمان یافته در صورت مشارکت سه نفر در فرآیند ارتکاب قاچاق برای تشکیل پرونده قاچاق سازمان یافته کافی نیست. در این مرحله دستگاه کاشف یا ضابط حداقل باید ادله، قرائن و امارات ناظر بر ارتباط، هماهنگی و فعالیت گروهی مظنونین (تشکیل گروه مجرمانه) را جمع آوری و ارائه نماید.

تبصره ۲- دستگاه های کاشف مکلفند در صورت کشف قاچاق سازمان یافته کالا و ارز و انجام تحقیقات مقدماتی در صورت نیاز به اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی و اقداماتی که در حوزه وظایف ضابطين می باشد موارد مکشوفه را جهت ادامه تحقیقات مقدماتی و سایر اقدامات مورد نیاز در اجرای این شیوه نامه، با هماهنگی مرجع رسیدگی کننده در اختیار ضابط قرار دهند.

ماده ۱۳- در صورت مواجهه با فروضی نظیر موارد ذیل، دستگاه های کاشف و ضابط مکلفند با رعایت مفاد این شیوه نامه نسبت به انجام تحقیقات جهت احراز شرایط تحقق جرم قاچاق سازمان یافته منطبق با بند س ماده ۱ قانون اقدام و در صورت احراز شرایط، اقدامات قانونی جهت تشکیل پرونده را انجام و به ظن ارتکاب جرم سازمان یافته به دادسرای عمومی و انقلاب ارسال نماید:

۱. وجود کالای مکشوفه به ظن قاچاق با ارزش بیش از یکصد میلیارد ریال
۲. کشف دارو و تجهیزات پزشکی
۳. کشف کالاهای موضوع ماده ۲۵ قانون
۴. کشف اموال تاریخی و فرهنگی موضوع تبصره ۴ ماده ۲۲ قانون
۵. اذعان متهم یا دسترسی کاشف به اطلاعات عضویت در گروه مجرمانه حین تنظیم صورت جلسه کشف و تشکیل پرونده
۶. ظن کاشف به تحقق ارتشاء و رشاء، پولشویی، به کارگیری سلاح و درگیری مسلحانه، تبانی، جعل سند و اختلاس در پرونده مفتوحه به ظن قاچاق
۷. کشف اسنادی جرم در فرضی که ترخیص کالا از مبادی رسمی صورت پذیرفته باشد.
۸. در فرضی که سود و عواید حاصل از قاچاق متعلق به شخصی شاغل در دستگاه های دولتی و عمومی باشد.
۹. در صورت اشتغال متهم یا یکی از متهمان پرونده در بخش دولتی/ عمومی به ویژه دستگاه های موضوع ماده ۳۶ قانون و دستگاه های صادر کننده مجوز
۱۰. کسب اطلاع قطعی از عدم تناسب دارایی های متهم یا متهمان پرونده مفتوحه به ظن قاچاق و اقوام نسبی درجه اول با موقعیت شغلی، تحصیلی، خانوادگی و اجتماعی آنها

تبصره ۵: قاچاق سازمان یافته منحصر به مصادیق مذکور در این ماده نبوده و کاشفین و ضابطين در صورت مواجهه با جرایم واجد اوصاف مقرر در قانون و این دستورالعمل نسبت به اعلام جرم سازمان یافته مبادرت می نمایند. علاوه بر این وجود هر یک از مصادیق منظور بدون جمع شرایط و اوصاف سازمان یافتگی جرم، به منزله وقوع جرم مذکور نیست.

ماده ۱۴- کاشفین و ضابطین در حین رصد، مستندسازی و جمع‌آوری ادله باید موضوعاتی مانند: دفعات ارتکاب قاچاق، ارزش کالا یا ارز قاچاق، وسایل و شگردهای ارتکاب قاچاق و نظایر آن را مدنظر قرار دهند.

ماده ۱۵- در اجرای ماده ۴۳ قانون آیین دادرسی کیفری در مواردی که قرائن و امارات مربوط به وقوع قاچاق سازمان‌یافته محل تردید است یا اطلاعات مأخوذه از منابع موثق نیست، ضابطین باید ضمن ارائه گزارش «درخواست تکمیل تحقیقات» (در قالبی غیر از اعلام جرم به دادستان) با رعایت اصل محرمانگی و مخفیانه‌بودن اقدامات، دستورات مورد نیاز جهت تکمیل تحقیقات از جمله دستور بررسی و تفتیش محل‌ها یا انجام استعلامات مدنظر از دستگاه‌های کاشف یا سایر دستگاه‌های اجرایی مرتبط را انجام دهند.

تبصره ۵- در صورت ارائه پیشنهاد از سوی رئیس کمیته‌های ملی و استانی، به تشخیص دادستان محل در حوزه‌های قضائی کانونی قاچاق سازمان‌یافته از میان مقامات قضائی دادرسی نماینده یا نمایندگان ویژه‌ای تعیین می‌گردد تا قبل از تشکیل پرونده و ارجاع موضوع به شعبه رسیدگی‌کننده دستورات و استعلامات مدنظر ضابطین را با رعایت قوانین و مقررات صادر نماید و یا در مواردی که تسریع در اقدام کاشف ضرورت دارد، دستورات شفاهی یا کتبی لازم و مورد تقاضای ضابطین را در چارچوب قوانین و مقررات صادر کند.

فصل چهارم: فرآیند تحقیقات مقدماتی

ماده ۱۶- ضابطین و کاشفین مکلفند هم‌زمان با اعلام جرم و در جریان تحقیقات مقدماتی با استفاده از مجموعه راهنمای اقدامات و دستورات مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته با اخذ دستور قضایی و همکاری مراجع مربوطه نسبت به شناسایی و توقیف اموال متهمین پرونده‌های قاچاق در حدود جزای نقدی احتمالی و ردیابی مالی متهمین و مرتبطين پرونده مبادرت نمایند.

ماده ۱۷- در اجرای ماده ۷۲ قانون، ضابطین می‌توانند در فرآیند تحقیقات مقدماتی پیشنهاد معافیت یا تخفیف در میزان مجازات را به متهمین، در قبال اقرار یا همکاری مؤثر آنها در کشف کالا و ارز قاچاق یا شناسایی و دستگیری سرگروه‌های قاچاق یا سایر متهمین ارائه نمایند. در صورت اقدام مؤثر متهمین مراتب جهت اعمال تخفیف یا معافیت قانونی به مرجع قضایی اعلام خواهد شد.

ماده ۱۸- دستگاه‌های عضو کمیته استانی مکلفند در فرآیند کشف، تعقیب، تحقیقات مقدماتی و رسیدگی به پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته، اقدامات خود را به نحوی سامان دهند که حتی‌الامکان از تعطیلی کارخانه‌ها یا کارگاه‌های تولیدی جلوگیری به عمل آید.

ماده ۱۹- دستگاه‌های کاشف و مامور وصول درآمدهای دولت و سایر دستگاه‌های استعلام‌شونده ظرف مدت بیست روزه مقرر در ماده ۷۴ قانون، پاسخ استعلامات مقام قضایی را تهیه و ارسال می‌دارند. کاشفین باید اقدامات لازم را جهت پیگیری و تسریع در ارسال پاسخ استعلام به‌عمل آورند.

ماده ۲۰- دستگاه‌های عضو کمیته استانی مکلفند پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته کالا و ارز خود را از مرحله گزارش اولیه (اعم از گزارش‌های اعلام جرم و درخواست دستور جهت تکمیل تحقیقات) تا پایان مرحله اجرای احکام در مراجع رسیدگی‌پیگیری نمایند و عنداللزوم در هر مرحله مکاتبات یا گزارش‌های مقتضی را به مرجع رسیدگی‌کننده ارائه نمایند. در اجرای این ماده مراجع رسیدگی

همکاری لازم جهت ایجاد دسترسی ضابطین به پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته و مطالعه و تهیه بدل از پرونده توسط ایشان را فراهم می‌نمایند.

فصل پنجم: رسیدگی و اجرای حکم

ماده ۲۱- در اجرای حکم انتهای ماده ۳۴۱ قانون آیین دادرسی کیفری ضابطین و کاشفین باید ضمن رعایت مقررات، با حضور در شعبه رسیدگی توضیحات لازم پیرامون موضوع اتهام، تحقیقات انجام شده، ادله مکتسبه، ارتباطات و نقش افراد ذی‌مدخل در پرونده را به مرجع قضائی ارائه نمایند و در صورت درخواست مرجع قضایی برای انجام تحقیقات تکمیلی اقدام به تکمیل تحقیقات و ارائه گزارش کتبی به دادگاه نمایند.

ماده ۲۲- در مواردی که حسب تحقیقات ادله، قراین و امارات جمع‌آوری شده توسط ضابطین، پرونده‌های مطروحه در شعب تعزیرات واجد وصف سازمان‌یافتگی باشند، مراتب توسط ضابط به رئیس شعبه مرجوع‌الیه اعلام می‌گردد. در صورت صادر نشدن قرار عدم صلاحیت و عدم ارجاع پرونده به مراجع قضایی، مراتب به رییس سازمان تعزیرات حکومتی اعلام می‌گردد.

ماده ۲۳- در صورت بروز اشکال یا مانع در فرآیند تحقیقات، رسیدگی و اجرای حکم پرونده‌های قاچاق سازمان‌یافته به تشخیص دستگاه کشف می‌توان علاوه بر سایر مراجع صالح و ذیربط از ظرفیت کمیته ملی یا استانی برای رفع آنها استفاده نمود. در صورت نیاز موضوع از طریق نماینده دستگاه مربوطه در کمیته ذیربط مطرح و دستگاه کشف می‌تواند با توجه به محتویات پرونده مطابق پیشنهاد کمیته اقدامات لازم را جهت برطرف کردن اشکال یا مانع به عمل آورد.